

тори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фіз. фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природ. середовища та здоров'я людей; загрозу виникнення і причини надзв. екол. ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природ. об'єкти та здоров'я людей; екол. прогнози, плани і програми, заходи, у т. ч. адм., держ. екол. політику, зак-во про охорону навколишнього природ. середовища; витрати, пов'язані із здійсненням природоохорон. заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природ. середовища, ін. джерел фінансування, екон. аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Юрид. поняття Е. і. доцільно визначати як закріплення у законодавчому порядку будь-яких відкритих, повних і достовірних, у певних випадках термінових, відомостей про події, явища, предмети, факти, процеси, а також даних про окремих осіб у сфері використання, відтворення і охорони природ. ресурсів, природ. комплексів, охорони довкілля і забезпечення екол. безпеки.

Екол. інформаційні відносини, тобто відносини, що виникають при одержанні, використанні, поширенні, зберіганні інформації, регулюються КУ, ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про інформацію», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про звернення громадян», «Про доступ до

Г. В. Анісімова.

ЕКОЛОГІЧНА ІНФОРМАЦІЯ, інформація про стан навколишнього природного середовища – будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи ін. матеріальній формі про: стан навколишнього природ. середовища чи його об'єктів – землі, вод, надр, атмосф. повітря, росл. і тварин. світу та рівні їх забруднення; біол. різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природ. середовища; джерела, фак-

публічної інформації», постановою КМУ «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» від 4 січ. 2002 № 3, наказом Мінприроди України «Про затвердження Переліку видів екологічної інформації та Регламенту розміщення її на веб-сайті Мінприроди» від 22 груд. 2011 № 561 тощо. Прав. режим надання інформації про стан довкілля (Е. і.) визначається не тільки різноманітними ЗУ та підзаконними нормат.-прав. актами, а й міжнар. договорами України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, а саме ЗУ від 6 лип. 1999 № 832-XIV «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля». Виходячи з наведеного вище переліку нормат.-прав. актів, маємо різноманітні тлумачення щодо змісту інформаційних екол. відносин, його забезпечення. Суб'єкти окреслених правовідносин мають різноманітну компетенцію.

Інформація про навколишнє природ. середовище належить до інформації довідково-енциклопедичного характеру згідно з ЗУ «Про інформацію». Осн. джерелами інформації довідкового характеру є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази та банки даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами держ. влади та органами місц. самоврядування,

об'єднаннями громадян, орг-ціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-телекомунікаційними системами. Прав. режим інформації довідкового характеру визначається нац. зак-вом та міжнар. договорами України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ. Відповідно до цього Закону інформація про стан довкілля (Е. і.) – відомості та/або дані про: стан складових довкілля та його компоненти, включаючи ГМО, та взаємодію між цими складовими; фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адм., угоди в галузі навколишнього природ. середовища, політику, зак-во, плани і програми); стан здоров'я та безпеки людей, умов життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля; ін. відомості та/або дані.

«Е. і.» відповідно до Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (1998) означає будь-яку інформацію в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи будь-якій ін. матеріальній формі про: а) стан таких складових навколишнього середовища, як повітря і атмосфера, вода, ґрунт, земля, ландшафт і природ. об'єкти, біол. різноманіття та його компоненти, включаючи генетично змінені організми, та взаємодію між цими складовими; б) фактори, такі як речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адм. за-

ходи, угоди в галузі навколишнього середовища, політику, зак-во, плани і програми, що впливають або можуть впливати на складові навколишнього середовища, зазначені вище в підп. а), і аналізі затрат і результатів та ін. екон. аналіз і припущення, використані в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища; с) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових навколишнього середовища або через ці складові, фактори, діяльність або заходи, зазначені вище в підп. б).

Різноманітні визначення Е. і., що надаються у ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 25 «Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)» та «Про інформацію» (ст. 13 «Інформація про стан довкілля (екологічна інформація)»), у ст. 12 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» мова йде про інформацію про стан довкілля, а також у Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (ст. 2) та ін. Доцільно привести у відповідність положення зазначених законів. Розмежувати дефініції «довкілля» та «навколишнє природне середовище» (тому що вони не є тотожними) при визначенні поняття прав. категорії «Е. і.», дослідити її складники, а також провести ґрунтовний наук. аналіз термінів, привести їх до відповідності та єдино-

го розуміння, тлумачення й застосування на практиці.

У підзаконних нормат.-прав. актах, як правило, фіксується перелік видів Е. і., яка вважається публічною та підлягає оприлюдненню. Відповідно до додатку 1 до наказу Мінприроди України «Про Перелік видів екологічної інформації, яка повинна розміщатися на веб-сайті Міністерства екології та природних ресурсів України» окреслений перелік Е. і. в різних сферах, а також визначається Регламент розміщення видів екологічної інформації на веб-сайті Мінприроди України (додаток 2).

Осн. джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природ. ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами держ. влади, органами місц. самоврядування, громад. орг-ціями, окремими посадовими особами.

В Україні передбачена відповідальність за порушення екол. зак-ва, яку несуть особи, винні у відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природ. середовища, а також про джерела забруднення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природ. середовища або фальсифікації відомостей про стан екол. обстановки чи захворюваності.

Лит.: Слинько Т. Н. Правовое обеспечение экологической гласности: дис. ... канд. юрид. н. Х., 1993; Краснова М. В. Гарантії реалізації права громадян на екологічну інформацію: автореф. дис. ... канд. юрид. н. К., 1997; Кобецька Н. Р. Екологічні права

громадян України: автореф. дис. ... канд. юрид. н.: 12.00.06. К., 1998; Дика Ю. В. Адміністративно-правові засади регулювання обмежень прав громадян на екологічну інформацію: автореф. дис. ... канд. юрид. н.: 12.00.07. К., 2008; Марцинюк О. Г. Теоретико-методологічні засади інформаційного права України: реалізація права на інформацію: дис. ... канд. юрид. н.: 12.00.07. К., 2009; Грушкевич Т. В. Інформаційно-правове забезпечення конституційних екологічних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. н.: 12.00.07. Ірпінь, 2012.

Г. В. Анісімова.